

Nr 136.

Av fru **Ewerlöf** och herr **Hagård**, om statsbidrag till bekostande av hörapparater för döva och lomhörda m. m.

Den för handen varande bristen på arbetskraft har framtvingit omfattande försök till en mobilisering av de latent arbetskrafttillgångarna. Så har problemet att tillgodogöra arbetsmarknaden de partiellt arbetsföras tjänster sedan ganska länge varit föremål för samhällets intresse.

De döva och lomhörda utgöra kanske den lytesgrupp, som med nu tillgängliga hjälpmedel är lättast att förhjälpa till nära nog fullständig arbetsförhet och samhällsduglighet. Gruppen har från läkarhåll uppgetts omfatta ca 70 000 personer.

För de döva och lomhörda, vilkas lyte ej går att bota genom operativa och liknande ingrepp, står i allmänhet utomordentligt god hjälp att vinna i det dagliga livet genom användande av hörapparater, av vilka de elektriska genom sin större effektivitet och sitt bekväma och diskreta utförande alltmåra hålla på att vinna terräng. Elektriska hörapparater tillverkas icke i Sverige utan importeras, huvudsakligen från USA.

Den ojämförligt största distributören av hörapparater i Sverige är Svenska föreningen för dövas väl, som vid konsultationsbyråer i Stockholm och Göteborg samt genom resor till olika orter i landet utför utprovningar av apparater i samarbete med öronspecialister. Öronläkarna torde regelmässigt remittera patienter till föreningen för apparatutprovning. För denna och övrig verksamhet till förmån för de döva har föreningen sedan 1925 åtnjutit statsunderstöd med skilda belopp, innevarande budgetår 12 000 kronor, innefattande en höjning med 4 000 kronor från föregående år. För nästkommande budgetår har föreningen gjort en framställning om ett till 17 000 kronor höjt statsanslag, åberopande den starkt markerade ökning föreningens konsultationsarbete fått sedan förbättrade amerikanska hörapparater efter krigets slut kommit i marknaden i tillräcklig mängd. Departementschefen har ej ansett sig kunna tillstyrka ett högre anslag än 15 000 kronor. Ehuru föreningens verksamhet med ett statsanslag av denna storlek endast med avsevärda svårigheter torde kunna uppehållas i sin nuvarande omfattning, torde något års dröjsmål med ytterligare anslagshöjning å andra sidan kunna motiveras med att man bör avvakta, om den nuvarande starka ökningen av konsultationsfrekvensen kommer att bli bestående, en utveckling, som dock synes sannolik, ej minst på grund av öronläkarnas remittering.

Föreningens möjligheter till ett verkligt krafttag för att förhjälpa de döva ur deras psykiskt betungande isolering in i ett fullvärdigt arbetsliv äro dock

i sista hand beroende av de möjligheter som kunna komma att ges att genom statsbidrag eller annorledes subventionera inköpen av hörapparater. Intresset för apparater har spritt sig till döva av alla samhällsklasser, men det nuvarande priset, i genomsnitt 400 kronor, är i många fall så betungande, att den sjuke tvingas avstå från inköp. Föreningen kan för närvarande endast i begränsad utsträckning träda emellan i sådana fall, dels genom att avstå sin provision å försäljningen, dels med hjälp av ett särskilt anslag från pensionsstyrelsen, för närvarande 10 000 kronor, av styrelsens medel för »annan verksamhet till hävande och förebyggande av invaliditet». Ur dessa medel ha efter prövning av en delegation inom föreningens centralstyrelse bidrag på 200 kronor kunnat ges åt obemedlade döva vid apparatinköp. Bidrag ur pensionsstyrelsens medel få emellertid enligt föreskrift ej utgå annat än till döva, som äro beroende av hörapparat för att kunna erhålla eller behålla arbetsanställning samt för ungdom som för sin utbildning tvingas använda hörapparat. Härigenom är t. ex. den stora kategorien döva husmödrar, som, ofta i små omständigheter, ha att uppfostra barn, utesluten från möjligheten till bidrag. Härtill kommer, att det nuvarande anslaget ej ens räcker till att ge de enligt bestämmelserna bidragsberättigade skäligt bidrag. Så är redan anslaget för innevarande budgetår helt förbrukat, och exspektanslistan är mycket lång.

Tilläggas bör, att kostnaden för batterier till apparaterna utgör en avsevärd årlig utgiftspost för den döve, för närvarande 100—300 kronor per år.

Av det anförda torde vara tillräckligt ådagalagt, att frågan om särskilt statsbidrag till inköp av hörapparater torde vara brännande. Det från pensionsstyrelsen utgående anslaget är dels otillräckligt, dels äro de gällande bidragsnormerna diskriminerande för viktiga grupper.

Centralstyrelsen för Svenska föreningen för dövas väl ingick den 13 december 1946 med en skrivelse till Konungen, vari anhålles, att Kungl. Maj:t »måtte i proposition till riksdagen föreslå, att medel skola ställas till förfogande, varigenom inköp av hörapparater helt eller delvis bekostas för lomhörda i Sverige. Detta bidrag bör utan ekonomisk prövning utgå till varje lomhörd, som av öronläkare i samråd med Dövas väl blivit tillrättad att använda hörapparat och som genom Dövas väl fått densamma utprovad och godkänd.» I motiveringen anföres, att de av vanförestalten förmedlade proteserna till vanföra till två tredjedelar betalas av staten.

Denna anhållan har i remissyttrande av pensionsstyrelsen såtillvida tillstyrkts som styrelsen i avvaktan på en samtidigt föreslagen utredning av frågan föreslår Kungl. Maj:t, att hos riksdagen begära ett statsbidrag på 25 000 kronor för kommande budgetår. Skrivelsen torde fortfarande avbida Kungl. Maj:ts prövning, då något anslag ej äskats i årets statsverksproposition.

Frågan om statsbidrag till hörapparater för döva och lomhörda torde med

avseende på omfattning, fördelningsgrunder m. m. vara i behov av snabb utredning. Särskild uppmärksamhet torde i samband härmed böra ägnas frågan om icke genom införandet av tullfrihet å hörapparater en allmän prissänkning i första hand skulle kunna genomföras. Som allmänt krav på en reform torde kunna ställas, att diskrimineringen framför allt av husmödrarna och överhuvud taget behovsprövningen häves.

I avvaktan på utredningsresultat och förslag med anledning härav torde för budgetåret 1947/48 böra anvisas det av pensionsstyrelsen föreslagna beloppet å 25 000 kronor. I beaktande av att genom Föreningens för dövas väl verksamhet en betryggande garanti för kvaliteten hos de försålda apparaterna erbjudes, särskilt som genom samarbete mellan föreningen och Svenska otolaryngologförbundet en auktoriseringskommitté för hörapparater nyligen kommit till stånd, torde som villkor för statsbidrags utgående böra ställas att hörapparat förmedlats genom någon av föreningens konsultationsbyråer eller vid föreningsombuds utprovningsresor till landsorten.

Med anledning av vad som ovan anförts få vi hemställa,

dels att riksdagen måtte hos Kungl. Maj:t begära skyndsamt utredning av frågan om statsbidrag för helt eller partiellt bekostande av hörapparater åt döva utan behovsprövning samt förslag med anledning härav,

dels ock att riksdagen måtte för budgetåret 1947/48 anvisa ett belopp å 25 000 kronor att ställas till pensionsstyrelsens förfogande för bidrag till genom Svenska föreningen för dövas väl förmedlade hörapparater för döva och lomhörda.

Stockholm den 22 januari 1947.

Elsa Ewerlöf.

Alarik Hagård.